

Jorma Kurvinen

ÄLÄ
ANTAUDU

Jorma Kurvinen

ÄLÄ
ANTAUDU

 SAGA
EGMONT

Jorma Kurvinen

Älä antaudu

SAGA Egmont

Älä antaudu

Cover image: Shutterstock

Teos on julkaistu historiallisena dokumenttina, jonka kieli kuvastaa julkaisuaikansa näkemystä.

Copyright © 1992, 2020 Jorma Kurvinen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726356861

1. e-book edition, 2020

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com - a part of Egmont,
www.egmont.com

Kylvö

Pysäkillä oli noustu varhain. Odotushuoneen peltikuorisen kakluunin kylki hohkasi lämpöä. Joku, todennäköisesti ratakartturi, oli pitänyt siinä tulta jo puoli kuuden junan kulkiessa toiseen suuntaan. Mies korvasi tällä tavalla kaikille postinoutajille kotirintamalla oloaan.

Väki asettui mielellään uunin lähelle. Ulkona ei ollut pakkasta kuin vähän toistakymmentä astetta, mutta tuuli oli kova ja leikkaava.

- Ei ole tietoaakaan keväästä, Hakalan vanhaisäntä päivitteli. - Tämmöisellä harmaalla viikolla pimiääkin kuin syksyllä.

- Ei keväästä eikä rauhasta, Leppäskä suri. - Miten siellä miehet kestävät, vuojusta toiseen!

Kukaan ei kommentoinut. Oli ne jokainen kuullut, huhut Leppäsen Ollin hermoista. Yksi yhtä, toinen toista.

- Kaikki eivät ole teräksestä, Leppäskä yritti.

Se tiedettiin. Leppäskä oli ollut muutama vuosi sitten sietämättömän ylpeä vanhimman poikansa nyrkkeilymenestyksestä. Hyvä ettei kuvitellut sitä Helsingin olympialaisiin. Mutta piirikunnallisia ylemmäksi Ollista ei ollut. »Hermost» pettivät. Vahingoniloa tuntien kyläläiset olivat katselleet lehdistä kuvia tyrmätyistä Olli Leppäsestä.

- Jokaisen siellä on sama kestävä, Raappanan Taimi muistutti. - Kenelle siitä voijaan vapaus antaa?

Taimi saatteli sanojaan korostetun raskaalla huokauksella.

Se ei tehnyt juurikaan vaikutusta postinodottajiin. Useimmat kuuntelivat paljon enemmän sitä, mikä olisi tulossa Leppäskän huulilta. Että Raappanan Arvi ei tiettävästi niin hirvittävässä teräsmyrskyssä kestäkykyään siellä koetellut. Rehuhuollon töpinään oli etulinjasta kai parisenkymmentä kilometriä.

Mutta Leppäskä piti suunsa kiinni.

Ratavartija kurkisti toimiston puolelta odotushuoneeseen ja tasoitteli:

- Eikö se ole mejän täällä turha ruotia kenenkään sotilaskunniaa, kun emme ole paikalla näkemäsä ... Tiukilla siellä on varmasti jokkainen.

- Eikä se sotilaskunnia, mitä sitten lieneekin, taija ihan naarmuttomana seleviytyä tämän savotan loppuvaiheisa monellakkaa, kun venäläinen lähtee painamaan tosissaan.

- Tosissaan! Ovatko ilmoittaneet, milloin?

Iivari Moilanen, tunnettu julkikommunisti, kesti vanhan miehen rauhallsuudella niin Hakalan isännän kysymyksen kuin toisten katseet. Sillä oli suojanaan elämän mittainen parkkiintuminen ja kahdenkymmenenviiden watin sähkölampun hämäryys, mutta ei se muutenkaan ujostellut sanojaan.

- Vinnoile vaan, Jussi. Mutta niin siinä tulee käymään. Eiväkkä kysy luppaa enemppä minulta kuin sinultakkaa. Siinä saavat juoruakat juosta supisemassa vielä yhestä jos toisesta, ennen kuin tämä sota on lopussa.

Vuosi sitten Iivari olisi tuskin mennyt sanomaan tätä ääneen julkisella paikalla ainakaan. Mutta ajat olivat muuttuneet. Ja Iivarille annettiin poikien vuoksi anteeksi yhtä sun toista, vaikka tämä olikin riidoissa niitten kanssa.

Raappanan Taimi ei hellittänyt.

- Minusta on kyllä väärin, jos täällä jatketaan sotakuukausipalkan maksamista, olivatpa miehet rintamalla tai juoksivat karkuun. Niin kuin meikäläinen ei kyllä ymmärrä kaikkijen raskaantyöntekijän korttejakkaan. Millä perusteella niitä oikein myönnellään?

Se kohdistui suoraan Hakalan isäntään, joka oli kansanhuollon päättäjiä.

- On niille perusteensa, Taimi. Minä en rupijaisi tässä kovin isoja käräjiä pitämään enemppä kenenkään

leipäkorteista kuin rintamallaolostakkaan. Sen verran oikijassa Iivari on, että vakavat ajat tässä on edessä.

Myöhemmin pitäjällä puntaroiitiin Hakalan herastuomarin sanoja. Oliko se ruvennut haistelemaan tuulia asettuessaan tukemaan Iivaria?

Itse tilanteessa kukaan ei sanonut mitään semmoista, vaikka olisi ajatellutkin, varsinkin kun ulkoeteisen ovi kävi ja odotushuoneeseen työntyi kylän opettaja, joka oli lähtenyt itse hakemaan postiaan.

- Hyvää huomenta! Annikki Rajala puuskahti. - Ehdinhän minä sentään, vaikka pelkäsin myöhästävänä jaolta ...

Huomenen toivotukset ja jupinat, että »olishan me koulun posti tuotukin» sekoittuivat luukun rämähdykseen pysäkinhoitajan avatessa sen. Kaikkien huomio keskittyi postiin.

Yksi ja toinen odotteli ennen kaikkea kirjettä.

- Ne ovat leipääntyneet siellä, Iivari Moilanen vastasi naisten pettyneisiin päivittelyihin.

Ja jälleen herastuomari tuki häntä:

- Eivät ne miehet ennenkään kirjoitelleet tukkikämpiltä kuin välttämättömimmän. Sottaa on nyt jo kestänyt niin pitkään, että ovat saaneet kirjoittelemisista tarpeekseen.

- Liisa Anttila!

Pysäkinhoitaja heilutti korttia, jonka joku otti viedäkseen.

- Anttilan Martti sentään älyää muistaa orpoa tytärtään, Leppäskä kiitteli. - Minä oon sanonu aina Ollille, että vaikka vain kolme sanna kortilla, niin kotona tiijetään, että on hengissä.

- Eila Saariaho!

- Minäpä vien sen naapuriin, niin edes Eila saa postia, kun Aarnella ei tule kirjoitetuksi, Suutarin Kirsti ilmoitti.

- Kalevi oli kova kirjoittamaan aineitakin, joku nuorempi nainen sanoi. - Sillä on kauniimpi käsiala kuin

Eilalla itsellään.

- Kiire pillaa ihmisen käsialan, Leppäskä puolusti Eilaa. - Niillä on liian paljon kirjoitettavaa kansanhuollossa.

Raappanan Taimi nauroi kovaäänisesti.

- Kynsiäänhän ne siellä hoitelevat! Ja naputtelevat koneella sen mitä välttämättä tarvittee ... Minä uskon, että se muuttuu meininki vielä sielläkin. Katotaan vanhoista papereistakin kenelle ne ostoluvat on myönnetty ja millä perusteilla.

Pysäkinhoitaja jakoi jo lehtiä. Hän joutui huutamaan muutaman nimen kahteen kertaan ennen kuin Taimi lopetti uhoamisensa. Postin noutajat näkivät ratavartijan kurkkivan toimiston ovenraosta Taimin suuntaan, mutta hänkään ei sanonut mitään.

Sen verran Taimikin tajusi toisten tunnelmia, että vetäytyi muka lajittelemaan oman talon postia kauemmaksi odotushuoneen vankalle pöydälle, jonka ääreen Iivari Moilanen oli asettautunut.

Toiset eivät jääneet odottelemaan heitä. Opettaja seurasi Leppäsen Eevaa ensimmäisenä, kun oli likinnä ulos vievää ovea. Suutarin Kirsti liittyi heidän seuraansa.

Leppäsen Eevalla oli potkukelkka. Ja pysäkiltä pitkän matkaa alamaat.

- Minä taijan jättää teijät kävelemään kahestaan, Eeva laski. Hän jätti sanomatta ääneen, että niin oli passelimpaa seuraakin. Suutarin talo oli pitäjän suurimpia ja Kirsti heidän kylänsä ainoa ylioppilastyttö, vaikka olikin käynyt sen jälkeen vain emäntäkoulun ja asettunut hoitelemaan Aarnen kanssa syntymäkotiaan. Niillä oli varmasti keskenään enemmän puhuttavaa kuin hänellä ja opettajalla.

Mutta opettaja jarrutteli:

- Mennään kuule vähän matkaa kolmestaan, jos sinulla ei ole aivan kamala kiire. Minä oikeastaan lähdin koko postireissulle tavatakseni sinut.

Leppäsen Eeva kohottautui pystympään asennosta, jonka oli jo ottanut pistääkseen potkuriin vauhtia.

- Minut?

- Niin. Eivätkö pojat ole puhuneet mitään?

- Tuota noin, Suutarin Kirsti pysähtyi. - Te haluatte ehkä puhua ihan kahdestaan ...

- Ei, koskee tämä sinuakin. Minä haluan tietää mitä tytöt ovat puhuneet tästä kotonaan. Mutta eivätkö pojat ole teillä kertoneet mitään, Eeva?

- Eivät mitään erikoisempaa. Mistä olisi pitänyt?

Opettaja odotti, että pari pyörillä ajavaa postin noutajaa oli ohittanut heidät.

- Teidän pojilla oli eilen ikävä kokemus, kun lähes koko muu koltiaisjoukko oli niitten kimpussa. Välitunnilla riihen takana.

Eeva tiesi paikan. Siellä olivat edellisenkin polven pojat selvitelleet välejänsä.

- Minkä vuoksi?

Sitä ei olisi kannattanut kysyä.

- Saatat sinä sen arvata, opettaja sanoi.

- Lapset ovat sitten julmia! Kirsti Suutari kauhistui. Eeva itki.

- Eikö siellä rintamalla pelkää jokkainen, hän puolusti vanhinta poikaansa. - En tiijä miten paljon enemmän Olli kuin toiset. Vuosiahan tuo on siellä ollu.

Joku suksilla liikkuva postin noutaja lasketteli heidän ohitseen ja katsoi Eevaan vielä taakseenkin. Jutut saivat vauhtia entisestään.

- Kuka meistä täällä tietää mitään rintamaoloista, Kirsti kuohahti.

- Ei kukaan, opettaja vahvisti. - Eikä niistä voi panna jotakin lapsiparkaa täällä vastaamaan.

He olivat huomaamattaan pysähtyneet. Viimeiset postin hakijat ohittivat heidät. Arvasivat varmasti mistä siinä

puhuttiin.

Moilasen Iivari aurasi suksiensa vauhtia vähemmäksi ja pysähtyi pari metriä heidän ohitse soluttuaan.

- Ei kannata, Eeva, surra mokomaa! Sano minun sanoneen, että ei tuu Ollille pitkää linnareissua. Ne ovat toiset ajat tulossa tähän maahan, vaikka kapitalistit eivät uskalla nähdä selviä lopun merkkejä.

Iivari kääntyi jatkamaan menoaan.

Eevan itku paheni. Hän nosti vanttuaan silmilleen kuin paetakseen. Toisten oli vaikea saada hänen puheestaan selvää.

- Minä oon koko sovan ajan pelännyt jotakin tämmöistä. Se ei ole mikään hyvähermoinen, Olli. Tullu issäänsä. Minkä siellä ihminen ittelleen voi, jos rohkeus pettää!

Kirsti halasi häntä.

- Kestävyytensä rajoilla siellä on varmasti jokainen, Eeva. Minä olen joskus kuunnellut Aarnen painajaishuutoja, kun se on ollut lomilla.

- Ollikin etulinjassa koko sovan ajan, Eeva nyhkytti. - Mitä nyt joskus levossa. Ja taas takaisin linjaan.

- Meidän tehtävämme ainakaan ei ole tuomita täällä rintamamiehiä, opettaja sanoi painokkaasti. - Eivät tämmöiset toistu kyllä koululla, Eeva. Siitä minä pidän huolen ... Kun nyt tiedettäisiin miten meille kaikille vielä käy!

Kirsti vetäytyi kauemmaksi Eevasta.

- Yritetään me täällä tukea toisiamme. Kukaan ei pysty etukäteen sanomaan kenenkään pojista tai miehistä kenellä siellä loppuu kestävyys.

- Ei kukaan, opettaja vahvisti. - Mutta - kun muutakaan suojaa Suomella ei ole.

Eeva lakkasi nyhkyttämästä.

- Tekin uskotte, että huonosti meille käy?

Naiset vilkaisivat toisiinsa.

- Se ainakin tiedetään, että Saksa häviää sodan, opettaja tunnusti. - Mikä siinä sitten on Suomen kohtalo ...

- Kun ei olisikaan lapsia, Kirsti Suutari kauhisteli. - Heidän kohtalonsa pelottaa.

Eeva kumartui jatkamaan matkaa potkukelkallaan. Opettaja kosketti hänen käsivarttaan.

- Sinä sanoit, että »tekin» uskotte. Kuka muu?

- Sitä olisi pitänyt kysyä herastuomarilta. Hakalan emäntä on ainakin antanut karjakolle määräyksen, että heiniä pittää säästää vaikka majontulon kustannuksella. Oli sanonu, että niistä saa kovan hinnan kevväällä, kun evakot on taas karjoineen täällä.

Opettaja ja Suutarin Kirsti katsoivat Eevan jälkeen, kun tämä potki kelkkansa vauhtiin.

- Mitä teillä työtöt sanoivat tapahtumista koululla? Kirsti Suutari piti katseensa etääntyvässä menijässä.

- Poikien tappelusta eivät juuri mitään.

- Teidän työtöt eivät luultavasti olleet sitä katsomassakaan.

- Kyllä ne kuitenkin olivat tienneet siitä. Kumpikin tuntui olevan huolissaan miten meille suomalaisille käy, jos kaikki miehet menettävät hermojensa hallinnan rintamalla.

Nyt opettaja katsoi Kirstiin.

- Mitä sinä vastasit niille?

- Minä sanoin, että sota käydään pääasiassa etelämpänä Euroopassa ja Saksa näyttää häviävän sen. Mutta me selviydymme täällä ehkä vähemmällä.

- Uskotko sinä niin?

Kirsti kohtasi opettajan katseen.

- En usko.

He asettivat molemmat pahvilaatikot ja Kalevin repun sotilaskodin seinustalle niin, että ne näki pöytiin. Ainakin siihen, jonka ääressä he saivat höllinjuontipaikat.

- Ei kukaan pölli ainakaan heti lähtiessä, Kalevi arvioi. Olli tuhautti nenäänsä.

- Entä matkalla?

Kun kumpikaan ei vastannut, Olli jatkoi:

- Sinä oot vielä kusessa noitten kanssa.

Mäkisen Viljo nauroi.

- Millä tavalla? Kalevilla on niistä paperit. Joka helvetin sormuksesta.

Olli veti toista suupieltään hymyntapaiseen.

- Varkaat eivät kunnioita teijän papereitanne. Ja mihin hittoon sinä kuvittelet saavasi mahtumaan nuo?

- Menevät ne jossakin, Kalevi lohduttautui.

Itseasiassa hänkään ei ollut ilahtunut Viljon herätessä roippeineen hänen lomallelähtöönsä. Hankala niitä oli raahata koko matka. Melkoinen omaisuuskin hänen vastuullaan. Olikohan Viljon koko kevättalven työt? Se oli kehittänyt puhdetöistään pienen teollisuuden.

- Minä en rupeaisi haalaamaan kenenkään kauppatarvikea lomalle mennessäni, Olli ynseili. - Mulle olisit puhunut turhaan, Viljo!

Suotta se rassasi Viljoa. Johonkin kyytiin kai sen oli pakko turvautua, kun odottamatta annettiin käsky, että puhdetyöt oli toimitettava pois rintamalta.

- Todennäköisesti, Viljo myönsi. - Me toiset taas ajatellaan, että täällä saattaa jokainen tarvita joskus kavereittensa apua.

Tajusiko Olli vittuilun? Ainakin tuo lopetti narisemisen. Niin kuin olisi ollut mitään aihettakaan, hänellä. Oli ajellut vain ylimääräisen lenkin hevosella komppaniasta tänne, ja saanut luultavasti Viljolta korvauksen tupakassa. Sitä Viljo

oli tarjonnut Kalevillekin, mutta hän oli sanonut, että antaa olla. Saipahan Mäkisen pihi senkin askin laatikoihinsa. Sillä oli niissä puhderihkaman lisäksi kahden kuukauden annos- ja ostotupakat, jotka sen eukko myi kaupungissa ja sai niistä paremman hinnan kuin täällä Viljo kavereiltaan.

Kyylä Mäkinen oli, se tiedettiin, ja paskahommaa oli sen rojujen haalaaminen. Mutta Ollikin oli väärä mies kitisemään. Heiltä oli joutunut kevättalvella käymään kolmen miehen vakuuttelupartio pataljoonankomentajan luona sen omien asioiden vuoksi.

Saattoi olla, että Olli kadehti hänen työlomaansa.

- Se on heinä tehty, kun sinä palaat komppaniaan.

Juhannukset ja kaikki!

Kaleviin meni piru.

- Joo. Pitäis nyt joku häitä, niin saatais tanssia.

Ihan rehellinen ollakseen Kalevin oli myönnettävä, että huvipuoli kyllä pyörikin ajatuksissa enemmän kuin Saariahon työt. Mutta ei siihen mitään häitä ukkomies tarvinnut. Eila on sänkykaverina ilman saattelemisiakin.

Kotiintuloilta oli käynyt mielessä jo parin viikon ajan. Äiti sinnittelisi valveilla vaikka miten pitkään, mutta he lämmittäisivät saunan ja kyytäisivät sieltä pojan äidille pirttiin. Saunan eteisessä sai oven hakaan ja verhon ikkunan eteen, jos saunassa oli liian kuuma.

Todennäköisesti kokeiltaisiin kummassakin.

- On se pikkuisen kummallista, perkele, kun lomatkin jaetaan hehtaareitten mukkaan!

Tulihan se sieltä. Kalevi olisi voinut muistuttaa, että Anttilan Martti oli saanut jo varmuuden työloman jatkeesta vuorolomansa päälle, sitten juhannuksen aikoihin. Mutta ei kannattanut rassata Ollia. Vuoroloman menetys talvella oli katkeroittanut sen, ja nyt tietenkään tuntui kaksitoista vuorokautta joskus juhannuksen jälkeen ihan olemattomalta hänen työlomaansa verrattuna.

- Sano nyt niille huolehtijoille kotikylällä, että voivat antaa velipojille siellä rauhan. Minä oon tietääkseni ollu täällä linjassa siihen kuin joku toinenkin ahonkyläläinen.

- Varmasti sanon, jos törmään niihin.

Se Leppäsen poikien kiusaaminen oli tuntunut ilkeältä heistä toisistakin. Se oli ollut iät ajat yhdenlainen Golgata, se koulun aitantakus. Jotkut olivat saaneet aina päähänsä näyttää rohkeuttaan. Tietenkin sakilla ja heikointa vastaan.

Kalevilla ei ollut omakohtaisia muistoja. Siinäkin olivat näytelleet hehtaarit omaa osaansa, hartioitten lisäksi. Mutta Ollilla oli. Luultavasti se oli saanut sieltä päähänpiston ryhtyä nyrkkeilemäänkin, vaikka sitä ei harrastettu kuin kirkonkylällä tullin voimailuseurassa.

Olisi ollut paljon parempi, jos näitä juttuja ei olisi kuleteltu kotirintamalta tänne enempää kuin toiseenkaan suuntaan. Joku saakeli livautti aina jonkin ikävän asian liikkeelle ja se kasvoi sitten yli mittasuhteittensa kulkiessaan huhuna mieheltä toiselle. Joku oli väittänyt aikuisten miesten kovistelleen kotona Ollin velipoikia, mutta siihen Kalevi ei sentään uskonut.

Joku kanttiinin ovella kuulutti lomalaiskuljetuksen saapuneen.

He nakkelivat höllinloput suuhunsa ja lähtivät liikkeelle.

- Minä haluan nähdä, kun sinä oot yksinäsi änkeämässä näitten kanssa tungokseen, Olli piruili.

Se osui paremminkin Mäkiseen.

- Jos sulla, poika, on vähänkään rahaa plakkarissa, niin sinuna lähettäisin sen äidilles, Viljo neuvoi. - Seeti puhistaa sinulta jokaisen markan, kun et malta olla pelaamatta.

Viljo piti tauon ennen kuin jatkoi:

- Minä jos olisin korttimiehiä, niin pitäisin Seetiä pikkuisen silmällä. Sillä on liian nopeat sormet.

Kalevi oli samaa mieltä, mutta tasoitteli kuitenkin:

- Tai poskettoman hyvä viuhka.

- Aina samalla miehellä? Viljo epäili.

Autolle tullessaan Olli antoi pikkuisen jälkeen katkeruudestaan.

- Hyvää lomaa, Kalevi. Ja terveisiä Eilalle! Jos satut näkemään mejän sakkia, niin sano että ollaan täältä tulossa heinäntekkoon, meikäläisenkin.

- Minä sanon, Kalevi lupasi ja kiipesi autoon.

Pojat ojentelivat laatikot perässä.

- Kaupanko se tämä mies aikoo perustaa? jotkut piruillivat Kalevin ahtaessa laatikoita viereensä.

- Ei kuule kannata yrittää mitään manööveriä, joku neuvoi. - Jos ei ennen, niin junassa viimeistään sotakoirat iskevät.

Neuvoja ja kannanottoja riittikin sitten lähikaupunkiin saakka.

Viimeisen kerran Kalevi joutui laatikkoineen kuulusteltavaksi rautatieasemalla.

Sotapoliisit vaativat hänet komendantintuomioon saakka, ja oli siinä ja siinä, että Mäkisen Viljon paperit riittivät selvitykseksi.

Komendantti itse kovisteli vielä Kalevin sitoessa laatikoita kiinni:

- Miksi tämä Mäkinen ei ole myynyt puhdetöitään virallista tietä?

Kalevi rupesi saamaan tarpeekseen.

- Sitähän minä en tiijä. Menkää miehissä kysymään, ettei jää vaivaamaan. Jos uskallatte niin lähelle ryssiä ...

Komendantti ja sotapoliisit katselivat häntä synkästi, mutta eivät enää ruvenneet puheisiin. Kalevilla alkoi jo olla kiire junaan.

Kaupungin lävitse kulkeminen kaikkien kollien kanssa olisi voinut olla hankalaa, mutta onnekseen Kalevi äkkäsi viisissätoista olevan pojan, joka nojaili polkupyöräänsä.

- Oletko sinä odottamassa jotakuta?

Poika harkitsi ilmiselvästi hetken, vastaisiko vai kysyisi mitä se hänelle kuului.

- En minä tässä ketään ...

- Mitäs sanot, minä annan sulle viisi pöllitupakkaa, jos lähdet sen pyörän kanssa minulle vähän kaveriksi Laitakadulle saakka.

Poika oli miettivinä.

- Sama kai se ...

Niin he tulivat kaupungin halki pyörää taluttaen, laatikot takatelineellä.

Olisi nyt emäntä siellä kotona. Kalevi laski mielessään, että ennättäisi juuri ja juuri junalle.

Ne asuivat puutalossa. Kadulta meni kapea käytävä pihaan, jossa jo oli vihreä ruohikko ja voikukkia seinustoilla. Yhdellä ovista oli tuttu nimikilpi. Mutta ovikellon soitteluun ei tullut kukaan kurkistelemaan sisältä.

Sen sijaan joku ikäkulu muori avasi oven naapuriportaalta.

- Tulee se Hilikka kohta. Meni vaan viemään sisarelleen kaloja, kun onnistuttiin saamaan pikkuisen enemmän.

Kalevi kirosi mielessään niin tilannetta kuin koko Mäkisiäkin. Nämä olivat yksiä »onnistuttiin saamaan pikkuisen enemmän» hamstraajia. Viljon puheista hän oli ymmärtänyt, että vaimo oli etevä »järjestelemään» asioita. Teki varmasti paljon muutakin pimeää kauppaa kuin Viljon lähetyksillä. Tai ei kai tämä niin pimeää ollut. Korkeintaan verottajan suuntaan ...

Mitä hän nyt tekisi? Kai nämä uskalsi naapurin taakse antaa?

- Tuota noin ...

Kalevi selitti nopeasti tilanteen. Mutta hän oli jo auttamattomasti myöhässä.

- Pohjoisen junahan lähti heti silloin, kun idästä oli tullut, poika tiesi. - Silloin kun te olitte komendantin toimistossa.

Kaveri oli siis seurannut aseman tapahtumia.

- Ennen se lähti tuntia myöhemmin. Vielä talvellakin ...

- Joo, mutta muuttui vapulta, poika pysyi lujana. - Kyllä minä tiedän ne.

Voihan perkele! Kalevi vihasi pojan tarakalle pinottuja laatikoita.

- Sieltähän se Hilikka tulee, muori ihastui. Niin kuin se olisi enää merkinnyt mitään.

Mäkisen vaimo oli yllätys Kaleville. Viljo ei ollut mikään hurmuri olemukseltaan, mutta emäntä näytti kaunottarelta, ainakin rintamalta saapuvan miehen silmissä.

- Minulla olis teille tässä näitä tuomisia Viljolta. Terveisiä käski sanoa ...

- Viljo se on ahkera poika, naapuri päivitteli, luultavasti pikkuisen kateellisenakin. - Ja niin kätevä käsistään.

Uteliaisuus loisti eukon silmistä, ja Kalevi ymmärsi oikein hyvin, kun Hilikalle tuli kiire.

- Hirveä urakka näissä ... Minä keitän teille oikeat kahvit, kun sattuu olemaan.

Kalevi epäröi.

- Sinä oot, poika, ihan varma siitä junasta?

- Oon minä. Minun isäni on rautatieläisiä.

Se oli ilmeisesti pikkuisen hankala sanoa juuri rintamalta tulevalle miehelle.

- No sitten, Kalevi suostui.

Hän muisti tupakat. Askissa oli vielä kahdeksan, mutta hän työnsi sen pojalle kokonaan.

- Kolme yli puheitten, poika lasi.

- Anna olla vaan. Kiitos avusta!

Kalevi nosti laatikot verannalle ja reppunsa niitten viereen. Hän huomasi miten Hilikka pisti avaimen lukkoon ja kiersi sen kiinni. Jos naapuri oli kuvitellut saavansa kahvikupillisen, niin ne harhat katosivat.

Sisällä näki, että Viljo oli tekijämiehiä. Huoneet olivat siistissä kunnossa. Tapetoitukin varmasti näinä sotavuosina jollakin lomalla.

- Minä annan teille kasvopyyhkeen, jos haluatte pestä matkan pölyjä sillä välin, kun minä pistän kahvin tulemaan. Vai haluatteko mennä ammeeseen? Minä luulen, että spoilerissa on sen verran lämmintä vettäkin.

- Riittää se naaman pesu ...

Kalevi mietti jo suunnitelmaa, jossa tulisi kuitenkin hiki pintaan: jos Hilikka lainaisi hänelle polkupyörää, hän voisi yön mittaan kihnuttaa sillä kotiin. Olisi luultavasti ennen kolmea kotona. Pyöränhän voisi pistää sitten junaan.

Nainen toi komerosta ottamaansa pyyhettä.

- Olkaa hyvä! Tai ... eikö me voida sinutella, tavallaan tutut ...

Nainen ojensi kätensä. Se oli pitkäsorminen, siro ja hyvinhoidettu. Kalevi muisteli, että rouva oli joissakin konttorihommissa.

- Hilikka!

- Kalevi ...

- Minäpä tiedän, mitä me teemme, Hilikka innostui. - Minulla on saksalaisten konjakkia. Kun tulet pesulta, juodaan sinunkauppojen kunniaksi pienet maljat!

Niin he tekivätkin. Kahvin kanssa meni sitten toinen konjakki, eikä Hilikka sen jälkeen ottanut kuullakseenkaan mitään pyöräilysuunnitelmia.

- Etkö sinä sanonut, että sinulla on maatalousloma, pitkälle kesään? Mikä kiire sinulla nyt yön selkään on ... Hilikka nauroi vallattomasti. - Vai pelkäätkö, että kaupungissa ei osata pitää sodasta tulevaa miestä hyvänä? Saunaa meillä ei ole, mutta saat sinä kylvyssä itsesi puhtaaksi. Ja pääset nukkumaan kahden lakanan väliin, oikein kunnan yön, niin jaksat valvoa sitten seuraavan kotona emännän vieressä.

Kalevi kuunteli Hilkan ääntä. Naisesta ei saakeli ottanut selvää. Siinä oli jotakin iloluontoista, mutta samalla niin reilua, että tuskin siinä oli mitään takaajatuksia.

Vai oliko?

Hän joutui kysymään sitä kahdesti. Ensimmäisen kerran, kun istui ammeessa kertaalleen jo peseytyneenä ja Hilikka tuli kylpyhuoneeseen iso kattila käsissään.

- Minä kiehautin lisää lämmintä vettä, ettet ainakaan palellu tänne. Nouse ylös sieltä, niin en polta sinua.

Minkä siinä teki? Kattila on raskas kannateltava käsissä. Hilkan piti saada se äkkiä tyhjäksi.

Kalevi nousi. Kaipa aikuinen naimisissa oleva nainen oli nähnyt ennenkin miehen ilkosillaan.

Vai pelehtikö se tarkoituksella?

- Huutele sitten, kun olet valmis, niin minä tuon isomman pyyhkeen ja kuivaan sun selkäsi.

Konjakki ja kylpy olivat pistäneet Kalevin veret liikkeelle. Helkkari kun nyt tietäisi! Ilkeältä tuntui sekin, että Hilikka pääsisi kertomaan Viljolle hänen tehneen yrityksen ...

Selän kuivaaminen ei ratkaissut mitään. Nainen ei ollut vähääkään hämillään hänen alastomuutensa vuoksi, ja selän kuivaaminen tapahtui reippaasti ja sisarellisesti, ilman minkäänlaisia turhia hipelöintejä.

- Viljon kampeet ovat sinulle isoja, mutta minä lainaan omaa veryttelypukuani.

Se sopi hyvin, kun ei vetänyt puseron ketjua ylös saakka kiinni.

Hilikka oli aikaansaapa tyttö. Se oli pistänyt ruuanlaiton alulle hänen lojuessaan ammeessa.

- Täytyyhän sinun jotakin vatsaasi saada, pitkän matkan jälkeen.

Voissa paistettu hauki maistui hetken kuluttua tosi hyvältä. Kalevi huomasi äkkiä, että hänellä olikin oikea sudennälkä.

Jälkiruuaksi oli kahvia ja vielä yksi konjakki. Se saattoi olla kyllä jo liikaa. Kylpy, ruoka ja viina rupesivat raukomaan niin, että Hilkkakin sen huomasi.

- Minä olen laittanut sinulle vuoteen toisen kamarin sohvalle. Monenko aikaan sinut pitää aamulla herätellä?

- Sitten kun rupeat itsekin nouseskelemaan.

Kamarissa oli puhtaalta tuoksuva peti kaksine lakanoineen.

- Saat valita kumman yöpuvun laitat, Viljon pyjaman tai minun yöpaitani, Hilikka naureskeli. - Hyviä öitä!

Kalevi kokeili ensin pyjaman housuja. Kaksi hänen kokoistaan miestä olisi mahtunut niihin. Hetken epäröityään hän veti sitten ylleen Hilkan pitkän yöpaidan. Se oli pesty ja silitetty, mutta siitä saattoi silti aistia naisen tuoksun. Ehkä jonkin hajuveden. Monenlaisten tunteiden vallassa Kalevi kuuli vuoteeseen Hilkan askelia. Tiskaamisen ääniä, veden solinaa. Sitten uni otti vallan, eikä hän tiennyt edes mihin aikaan talon rouva meni omaan makuuhuoneeseensa nukkumaan.

Aamulla Kalevi ennätti käydä pesulla ja pukeutua ennen kuin Hilikka heräsi. Hän istui jo keittiön pöydän ääressä lukemassa lehteä, kun makuuhuoneen ovi avautui.

- Huomenta! Sinähän olet jo ylhäällä ...

- Huomenta ...

Kalevi sanoi jotakin hyvästä nukkumisesta ja helposta ylösnoususta, mutta ei itsekään ajatellut omia sanojaan. Hilkalla oli yllään valkoinen yöpaita. Niin ohut, että sen lävitse näki vaivatta, kun auringonvalo osui keittiössään liikuskelemaan naiseen.

Hilkalla oli kauniin pyöreät, raskaat rinnat. Voimakkaat nännit työntyivät esiin kankaan alta.

Helkkari, eikö sillä ollut edes housuja? Karvamätäs hämötti selvästi, kun uskalsi laskea katsettaan. Sitten